

Inspectie van het Onderwijs
*Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap*

RAPPORT VAN BEVINDINGEN KWALITEITSONDERZOEK

De Octopus

Plaats : Capelle aan den IJssel
BRIN nummer : 14JK|C1
Onderzoeksnummer : 292815
Datum onderzoek : 16 mei en 12 juni 2017
Datum vaststelling : 3 november 2017

SAMENVATTING

De Octopus heeft haar kwaliteit op orde en de inspectie handhaaft het basisarrangement.

Wat gaat goed?

Het leeraanbod van De Octopus is op orde. De leraren hebben ook goed zicht op de leervorderingen van hun leerlingen. Zij doen hun best om de leerlingen nauw bij hun leerproces te betrekken. Zij weten welke kinderen extra aandacht nodig hebben, en zij geven die ook.

De leraren van De Octopus geven over het algemeen prima lessen, al zijn er ook een aantal verbeterpunten.

De school heeft inzicht in de veiligheid en het welbevinden van haar leerlingen. De kinderen met wie gesproken is geven aan graag naar school te gaan en de ouders bevestigen dat. Er zijn duidelijke gedragsregels en de leraren geven het goede voorbeeld.

De school behaalt voldoende cognitieve eindresultaten.

Zij heeft zicht op de eigen kwaliteiten en het team werkt in goede harmonie en onder bekwame onderwijskundige aansturing systematisch aan verbeteringen hiervan.

Wat is voldoende maar kan beter?

Met name bij de zelfstandige verwerking zijn niet alle kinderen even effectief aan het werk. De school moet goed nadenken hoe zij de kinderen, met name bij de verwerkingsopdrachten, bij de les houdt. Er zou ook meer aandacht kunnen zijn voor directe feedback, bij de instructie maar met name ook bij de verwerking.

Wat moet beter?

Wij hebben bij de onderzochte standaarden geen tekortkomingen geconstateerd die vanwege de wetgeving op dit gebied verbeterd moeten worden.

1 INLEIDING

Wat voor onderzoek heeft de inspectie gedaan?

Volgens de wet moeten alle scholen eens in de vier jaar door de inspectie worden bezocht. Vanaf januari 2015 krijgen alle scholen die daarvoor in aanmerking komen een onderzoek met een concept-waarderingskader. Dit kader is in juni 2016 bijgesteld. Vanaf 24 oktober krijgen scholen een onderzoek met dit bijgestelde onderzoekskader voor 2017. Zo ook De Octopus. Voor meer informatie over het nieuwe toezicht en de opzet van de vernieuwde kwaliteitsonderzoeken en het nieuwe onderzoekskader, zie de website van de inspectie www.onderwijsinspectie.nl.

Werkwijze

Op 16 mei en op 12 juni 2017 hebben de volgende onderzoeksactiviteiten plaatsgevonden:

- een documentenanalyse;
- gesprekken met verschillende groepen belanghebbenden: directie, intern begeleiders, leraren, ouders en leerlingen;
- observaties van de onderwijspraktijk in een aantal groepen. Deze observaties hebben wij samen met een observant van de school uitgevoerd.

Aan het eind van de onderzoeksdag hebben we een feedbackgesprek gevoerd met het bestuur, de schoolleiding, de intern begeleiders en enkele leraren van de school. In dit gesprek zijn de bevindingen en oordelen van de inspectie besproken en heeft de school aangegeven wat zij gaat doen met deze bevindingen.

Naast de beoordeelde standaarden hebben wij enkele aanvullende wettelijke aspecten beoordeeld. Wanneer niet voldaan is aan één of meer van deze artikelen, geven wij dat aan in paragraaf 3.2.

Leeswijzer

Hierna volgt eerst de conclusie van het onderzoek op De Octopus. Hoofdstuk 3 geeft per kwaliteitsgebied de resultaten van het onderzoek. In hoofdstuk 4 is de reactie van het bestuur op het onderzoek en de rapportage opgenomen.

2 HOOFDCONCLUSIE

De kwaliteit van De Octopus is op orde. Zij heeft een populatie die is samengesteld uit meer dan twintig nationaliteiten. Er zijn aanzienlijke verschillen in de achtergronden en de leerniveaus van de kinderen. De school weet daar goed mee om te gaan en slaagt er bovendien in om een prettig en ordelijk schoolklimaat te realiseren, waarin effectief wordt geleerd en gewerkt. De school heeft een interessant experiment opgezet om - te beginnen in de hoogste klassen - de kinderen actief bij hun leerproces te betrekken.

3 RESULTATEN ONDERZOEK DE OCTOPUS

3.1 Kwaliteitsoordelen op onderzochte standaarden

Kwaliteitsgebied Onderwijsproces		Onvoldoende	Voldoende	Goed
OP1	Aanbod		•	
OP2	Zicht op ontwikkeling			•
OP3	Didactisch handelen		•	
OP4	(Extra) ondersteuning		•	

Onderwijsproces

Aanbod

De school heeft een breed en op de kerndoelen gebaseerd aanbod voor de kernvakken en de zaakvakken, dat aansluit op het niveau van de leerlingen. Dit omvat ook actief burgerschap en sociale integratie. Het aanbod voor het aanleren van sociaal-emotionele vaardigheden is een regulier onderdeel van het aanbod, maar het wordt ook 'op maat' ingezet wanneer daar aanleiding voor is.

Zicht op ontwikkeling en ondersteuning

De leraren hebben goed zicht op de leervorderingen van hun leerlingen. Zij hanteren het gebruikelijke systeem van landelijke en methode-gebonden toetsen. Er zijn per groep drie leerniveaus waar leerlingen worden ingedeeld. Steeds wordt gekeken of de leerlingen op de goede plek zitten. Dat gebeurt mede op basis van streefdoelen, die op individueel niveau worden vastgesteld aan de hand van behaalde resultaten. Deze zijn uitgedrukt in vaardigheidsscores. De school experimenteert met een 'doelenboek' (voorlopig alleen in groep 8), waarbij de kinderen ook hun eigen leerprognoses geven en deze vervolgens afzetten tegen de behaalde resultaten. Met dit interessante experiment doet de school haar best de leerlingen nauw bij hun leerproces te betrekken.

De leerlingenzorg zit goed in elkaar. Op basis van analyses van de toetsen en hun eigen waarnemingen weten de leraren welke kinderen extra aandacht nodig hebben, en zij geven die ook en houden de effecten daarvan bij.

De school heeft een passend onderwijsaanbod en ondersteuning voor leerlingen die op een ander niveau werken dan hun leeftijdsgenoten. De bijkomende administratie die het samenwerkingsverband in dit verband voorschrijft, wordt daarbij als onnodig ingewikkeld en tijdrovend ervaren.

Didactisch handelen

De leraren van De Octopus zorgen voor een duidelijke structuur van hun lessen. Zij geven heldere uitleg en de kinderen letten over het algemeen goed op. Er zijn ook verbeterpunten. Ondanks de gehanteerde coöperatieve leervormen zijn met name in de verwerking niet alle kinderen even effectief aan het werk. Er zou meer aandacht moeten zijn voor directe feedback, zowel bij de instructie maar met name bij de verwerking.

Kwaliteitsgebied Schoolklimaat		Onvoldoende	Voldoende	Goed
SK1	Veiligheid		•	
Kwaliteitsgebied Schoolklimaat		Kan beter	Voldoende	Goed
SK2	Pedagogisch klimaat		•	

Schoolklimaat

De school beschikt over voldoende middelen en instrumenten om inzicht te hebben in de veiligheid en het welbevinden van de kinderen. Er is een jaarlijkse monitor en incidenten worden geregistreerd. Met kinderen en ouders wordt regelmatig gepraat over zaken als pesten. Er wordt bedachtzaam omgegaan met signalen van kinderen, van wie sommigen traumatische (oorlogs)ervaringen hebben. Het aanbod voor sociaal-emotionele ontwikkeling wordt soms ook 'op maat' aangepast en ingezet naar aanleiding van incidenten.

De kinderen met wie gesproken is geven aan graag naar school te gaan en de ouders bevestigen dat. De school hanteert duidelijke gedragsregels en de leraren geven het goede voorbeeld.

Kwaliteitsgebied Onderwijsresultaten		Onvoldoende	Voldoende	Goed	N.t.b.
OR1	Resultaten		•		

Onderwijsresultaten

De school behaalt voldoende cognitieve eindresultaten. Moeilijkheden daarbij zijn - behalve het vaak wat lage instroomniveau van zowel peuters als zij-instromers - dat er sprake is van een aanzienlijk verloop in de buurtpopulatie, vooral door frequente verhuizingen. Er is een relatief grote zij-instroom, ook van nieuwkomers. Ook heeft de school principieel een ruimhartig toelatingsbeleid, zeker voor kinderen uit de wijk.

De school heeft aangetoond dat de leerresultaten van de leerlingen van de nieuwkomersklassen voldoende zijn. De school stelt reële en ambitieuze doelen

voor deze leerlingen. Het merendeel van de leerlingen slaagt erin om deze doelen ook te bereiken. In overeenstemming met de doelstellingen van de school, slaagt een aanzienlijk deel van de leerlingen erin geplaatst te worden in een schoolgroep die past bij de leeftijd.

Kwaliteitsgebied Kwaliteitszorg en ambitie		Onvoldoende	Voldoende	Goed
KA1	Kwaliteitszorg		•	
KA2	Kwaliteitscultuur		•	
KA3	Verantwoording en dialoog		•	

Kwaliteitszorg, kwaliteitscultuur en nieuwkomersklas

Kwaliteitszorg en kwaliteitscultuur

Bestuur en school hanteren een deugdelijk systeem voor kwaliteitszorg, waarbij in een cyclisch proces alle kwaliteitsgebieden worden onderzocht. De school heeft zicht op de eigen kwaliteiten. Ondanks de als hoog ervaren werkdruk werkt het team in goede harmonie en onder bekwame onderwijskundige aansturing systematisch aan verbeteringen hiervan. Zij heeft daartoe werkgroepen (professionele leer gemeenschappen) opgezet op diverse terreinen, waaronder 'eigenaarschap leerproces' en 'schoolorganisatie'. De school legt duidelijk verantwoording af over haar doelen en resultaten. De ouders zijn te spreken over de toegankelijkheid van de school.

Nieuwkomersklas

Aan De Octopus is een taalklas voor nieuwkomers verbonden. In deze klas worden kinderen (met name afkomstig uit de wijk) opgevangen, die nog maar kort in Nederland zijn en de Nederlandse taal nog moeten leren. In een periode van gemiddeld één jaar tijd zorgt de school ervoor dat de kinderen voldoende Nederlands beheersen om te kunnen starten op een reguliere basisschool. De kinderen gaan zowel 's-ochtends als 's-middags naar de taalklas. De lessen gymnastiek worden gedeeld met de kinderen van het reguliere onderwijs. De school overweegt dit het komende schooljaar ook te gaan doen met de lessen in sociaal-emotionele vaardigheden.

In het eerste opvangonderwijs in de taalklas ligt uiteraard de nadruk op het leren van Nederlands als tweede taal. De school biedt een passend leerstofaanbod dat aansluit op het niveau van instroom en op het beoogde uitstroomniveau van de nieuwkomers. De leraren van de taalklas zorgen voor een gericht en creatief woordenschaataanbod, zij besteden aandacht aan spreken, luisteren en aan de uitspraak. Zij benutten de taalomgeving bij het stimuleren en ondersteunen van de taalontwikkeling.

De leraren volgen systematisch de ontwikkeling van deze leerlingen. De school

gebruikt hiervoor een adequaat volgsysteem. Nadat de kinderen zijn ingestroomd, volgt een korte periode (van circa drie weken) waarin het leer- en denkniveau van de leerlingen wordt ingeschat. Zij krijgen allemaal een afzonderlijk ontwikkelingsperspectief, dat regelmatig wordt geëvalueerd en bijgesteld.

Omdat het niveau, de leeftijd en de schoolachtergrond van de leerlingen sterk verschillen binnen de taalklas, bieden de leraren de leerinhouden voor taal, lezen en rekenen/wiskunde afgestemd op het niveau van de leerlingen aan. Daarbij werken zij doelgericht en planmatig aan het realiseren van de leerdoelen die voor de verschillende vakgebieden zijn geformuleerd.

De leerlingen worden bij binnenkomst ingedeeld in een bepaald 'spoor' dat gekoppeld is aan een te bereiken doel over veertig weken. Iedere twintig weken wordt een tussenevaluatie opgesteld. Deze wijze van werken geeft richting aan het vaststellen van tussendoelen, de invulling van het aanbod en het vaststellen of leerlingen zich voldoende ontwikkelen.

Wanneer er ernstige leer- of gedragsproblemen ontstaan, zorgt de school dat er met externe deskundigheid tijdig wordt ingegrepen.

In de taalklassen heerst een prettige sfeer. De leraren zorgen voor een veilig schoolklimaat waar de leerlingen zich welkom voelen.

De algemene didactische vaardigheden zijn voldoende aanwezig. De leraren zijn vaardig in de vakspecifieke NT2-didactiek (uitleg en aanpak woordenschat, stimuleren van taalproductie, aandacht voor uitspraak, inrichting van taalleeromgeving, feedback). Ook zorgen zij voor klassenmanagement. Zij hechten aan een zeer duidelijke structuur bij de dagindeling en de lessen zelf. De leerlingen weten wat van hen verwacht wordt. Zij doen actief mee en werken veelal met plezier aan hun taken.

De kwaliteit van het onderwijs aan nieuwkomers is onderdeel van de kwaliteitszorg van de school. De school reflecteert systematisch op de kwaliteit van het eersteopvangonderwijs en werkt doelgericht en planmatig aan verbetering. Zo werk men nu aan een verdere concrete uitwerking van het 'Haags model'. Dit is een op ervaringsfeiten gebaseerde onderlegger voor gestructureerd onderwijs aan nieuwkomers. Het model stelt leerdoelen (voor individuele kinderen of groepjes) die telkens na een periode van twintig weken worden getoetst aan de behaalde resultaten.

3.2 Overige wettelijke voorschriften

De inspectie concludeert dat er geen tekortkomingen zijn in de naleving van de wettelijke voorschriften die zijn gecontroleerd.

4 REACTIE VAN HET BESTUUR

Dit rapport beschrijft de oordelen van de inspectie over de kwaliteit van het onderwijs op De Octopus. We hebben de school en het bestuur gevraagd om de ontwikkelrichting aan te geven op basis van de eigen kwaliteitsoordelen en die van de inspectie.

Hieronder geeft het bestuur zijn reactie:

Het bestuur van de Stichting BLICK op onderwijs, waar OBS Ontdekrijk (voorheen 'De Octopus') onder valt, heeft kennisgenomen van 'het rapport bevindingen kwaliteitsonderzoek' van de inspectie primair onderwijs. De school en ook het bestuur bedankt de inspectie hartelijk voor het professionele en constructieve inspectiebezoek en de inhoudelijk waardevolle feedback die wij hebben gekregen. In het bijzonder zijn wij trots op de beoordeling 'goed' voor de standaard 'zicht op ontwikkeling'. In uw rapport geeft u tevens adviezen ter verbetering van ons onderwijsaanbod.

We innoveren ons onderwijsconcept de komende drie jaren ingrijpend, hiervoor is een verbeterplan opgesteld. De adviezen van de inspectie zullen we hierin verder uitwerken. Het onderwijsconcept zal ervoor zorgen dat meerdere leerkrachten gezamenlijk verantwoordelijk worden gemaakt voor een grotere groep leerlingen. Hierdoor wordt samenwerking tussen leerkrachten gestimuleerd en tegelijkertijd het onderwijs effectiever georganiseerd. Leerkrachten zullen aan relatief kleinere subgroepen instructie geven en daardoor meer aandacht hebben voor de individuele leerling(-en) tijdens de instructie- dan wel verwerkingsfase van de lessen. Voor het geven van directe, procesgerichte feedback maken we gebruik van expliciete directe instructie en van coöperatieve leerwerkvormen. Zo willen we de kwaliteit en tijdigheid van de feedback bij de instructie én verwerking verbeteren. Aan deze werkwijze zullen we aandacht besteden tijdens studiedagen voor de leerkrachten en bij klassenobservatie door directie en intern begeleiders. Deze werkwijze wordt in het schooljaar 2017-2018 al toegepast in een 'unit' 4/5 van 40 leerlingen die geleid wordt door drie leerkrachten. In het schooljaar 2018-2019 zal uitrol binnen de gehele school volgen. De leerlingen worden in het nieuwe onderwijsconcept meer bij hun leerproces betrokken. Door ze zelf voorspellingen te laten doen over hun werk en ze na afloop te laten reflecteren op het behaalde resultaat, worden ze meer eigenaar van hun eigen leerproces en krijgen ze beter inzicht in hun leerdoelen. In het schooljaar 2017-2018 zal worden onderzocht hoe we de werkdruk verder kunnen verlichten voor wat betreft de administratie van onder anderen de groepsplannen en de aanpak van zorgleerlingen.

We zijn trots op het onderwijs dat op Ontdekrijk wordt gegeven en zullen de komende jaren de ingezette ontwikkelingen verder doorzetten.